WWF Suomi wwf.fi
Lintulahdenkatu 10 info@wwf.fi
00500 HELSINKI p. 09 7740 100

Eduskunnan ympäristövaliokunnalle

WWF Suomen lausunto Hossan kansallispuiston perustamisesta (HE 260/2016 vp)

WWF Suomen esityksen pääkohdat:

• Hossan kansallispuiston perustaminen on tärkeä ja kannatettava asia.

• Maa- ja metsätalousvaliokunnan esittämää pienriistan metsästysoikeutta ulkopaikkakuntalaisille ei tule missään tapauksessa sallia.

• Paikkakuntalaisten vapaata metsästysoikeutta ei tule sallia, sillä kansallispuistojen virkistys- ja matkailukäytön merkitys on selvästi vahvistunut viime vuosikymmenien aikana, ja toisaalta luonnonsuojelulaki lähtökohtaisesti kieltää metsästyksen kansallispuistoissa.

• Edellä mainituista syistä myöskään hirven metsästystä ei tule sallia.

• Lakiesitystä tulee täydentää niin, että luonnonvarainen taimen rauhoitetaan kaikelta kalastukselta kansallispuiston alueella.

• Tappavia seisovia kalanpyydyksiä, kuten kalaverkkoja, ei tule sallia kansallispuistossa.

• Viehekalastusta tulee säädellä siten, että rauhoitettujen ja alamittaisten kalojen vahingoittuminen vapautettaessa minimoidaan.

• Kalakantojen ja muun vesiluonnon monimuotoisuuden turvaamiseksi tulee laatia tarkempi kalastusta, kalavesien hoitoa ja kalakantojen seurantaa ohjaava käyttö- ja hoitosuunnitelma.

Perustelut

Hossan kansallispuiston perustaminen on hieno asia. Kainuun runsaspuustoisista metsistä on suojeltu vain viisi prosenttia ja Kainuussa on ennen Hossaa vain yksi kansallispuisto, pinta-alaltaan vaatimaton Hiidenportti. Näin ollen Hossa täydentäisi kansallispuistoverkostoamme hyvin.

Valitettavasti Hossan suojelustatusta ollaan kuitenkin vesittämässä alle kansallispuiston vähimmäistason lukuisilla poikkeuksilla luonnonsuojelulain rauhoitusmääräyksiin. Hallitus esittää Hossaan peräti kahdeksaa poikkeusta luonnonsuojelulain kansallispuistoille asettamiin rauhoitussäännöksiin koskien metsästystä ja kalastusta. Lisäksi eduskunnan maa- ja metsätalousvaliokunta esittää lausunnossaan pienriistan metsästyksen sallimista myös ulkopaikkakuntalaisille. Tämä olisi ennenkuulumatonta ja rapauttaisi kansallispuistojärjestelmäämme vakavasti. Pienriistan metsästyksen salliminen ulkopaikkakuntalaisille johtaisi todennäköisesti metsästyslupakiintiöiden täysimääräiseen käyttöön ja saattaisi jopa aiheuttaa painetta nostaa Hossan metsästysalueen lupien määrää. Lisäksi nykykäytännöllä osaa pienriistalajeista saa metsästää yhdellä luvalla vapaasti, ilman yksilömääräistä kiintiötä.

Laki Hossan kansallispuistosta tulee korjata kansallispuiston edellyttämällä tasolle ennen lain hyväksymistä. Luonnonsuojelullisten haittojen lisäksi esitetyt poikkeukset saattaisivat vähentää Hossan kansallispuiston houkuttelevuutta matkailukohteena ja siten pienentää kansallispuiston aluetaloudellisia hyötyjä.

Luonnonsuojelulain (13 §) mukaan kaikki luontoa muuttava toiminta, mm. eläinten tappaminen ja hätyyttäminen, on kansallispuistoissa lähtökohtaisesti kielletty. Hallituksen esityksessä laiksi Hossan kansallispuistosta ehdotetaan seuraavia poikkeuksia luonnonsuojelulain rauhoitussäännöksistä. Missään muussa Suomen kansallispuistossa ei ole näin suurta määrää suojelustatusta heikentäviä poikkeuksia koskien metsästystä ja kalastusta.

Metsästys

- Alueen kuntalaisilla olisi metsästyslain 8 §:n mukainen metsästysoikeus kansallispuistossa
- Hirveä saisivat metsästää jäsenet metsästysyhdistyksissä, joiden metsästysalueet rajautuvat kansallispuistoon ja jotka ovat olleet rekisteröityneinä lain tullessa voimaan
- Kuusamon yhteismetsän osakaskunnalla olisi oikeus metsästää hirveä kansallispuistossa Kuusamon kunnassa ja myydä lupia hirvenmetsästykseen kansallispuistossa Kuusamon puolella
- Hossa-Irnin paliskunnan osakkaalla olisi kotikunnasta riippumatta oikeus luonnonsuojelulain 15 §:n 1 momentin 3 kohdassa tarkoitettuun riistaeläinlajien yksilöiden luvanvaraiseen poistamiseen

Kalastus

- Vapaa-ajan kalastus seisovilla pyydyksillä (esimerkiksi verkolla) olisi sallittua Iso- ja Pikkukukkurin järvissä, Iso Syrjäjärvessä ja Aittojärvessä sekä Talasjärvessä, Puukkojärvessä, Syvä Suottajärvessä, Matala Suottajärvessä ja Saari Hoiluan järvessä
- Taimenen ja harjuksen istuttaminen Umpi-Valkeaisen ja Iso-Valkeaisen järviin ja siihen perustuva viehekalastus sekä vieheellä kalastaminen olisi sallittua kansallispuiston virtavesissä
- Nuotanveto Aittojärvessä olisi sallittua kalaston hoitamiseksi tai pyyntitavan esittelemiseksi yleisölle
- Taimenen ja harjuksen istuttaminen ja siihen perustuva kalastaminen olisi sallittua Ala- ja Keski-Valkeaiseen, Pitkähoilua-Kokalmukseen ja Kirkasvetiseen

Kansallispuistot on perustettu säilyttämään Suomen luonnon arvokkaimmat kohteet ja niiden eliölajisto mahdollisimman luonnontilaisina. Metsästys ei kuulu kansallispuistoihin luonnonsuojelun sen paremmin kuin virkistyskäytönkään näkökulmasta. Luonnonsuojelulaki lähtökohtaisesti kieltää metsästyksen kansallispuistoissa, ja lisäksi metsästys on vastoin kansainvälisen luonnonsuojeluliiton IUCN:n kansallispuistoille (suojelualueluokka II) asettamia kriteerejä. Hallituksen esityksen mukaisilla säädöksillä Hossa ei tulisi täyttämään IUCN:n määrittelemiä kansainvälisiä kansallispuiston edellytyksiä. Myönteinen kansainvälinen huomio, jonka Hossan kansallispuiston perustaminen on saanut aikaan, voi muuttua, kun tieto laajoista metsästysoikeuksista kansallispuistossa leviää.

Yhtä laajoja metsästysoikeuksia kuin nyt Hossaan esitetään, on vain Pohjois-Suomen kansallispuistoissa, joista useimmat ovat monta kertaa Hossaa suurempia. Kainuun tällä hetkellä ainoassa kansallispuistossa, Hiidenportissa, metsästys on kielletty lukuun ottamatta hirven metsästystä kansallispuiston laajennusosissa. Patvinsuon kansallispuistossa Pohjois-Karjalassa metsästys on kielletty ja vain hirven ajo on sallittu.

Metsästyksen kieltäminen Hossaan perustettavassa kansallispuistossa luonnonsuojelulain perussäädöksen mukaisesti vähentäisi metsästysmahdollisuuksia seudulla vain vähän, sillä peräti 97 prosenttia valtion Suomussalmella omistamista lupametsästysalueista on jäämässä kansallispuiston ulkopuolelle. Metsästykseltä rauhoitettuna Hossan merkitys myös riistaeläinten suojelulle olisi sen sijaan suuri. Tämä hyödyttäisi myös metsästyksen harrastajia, koska rauhoitusalueen vahvat eläinkannat vahvistaisivat riistakantoja myös lähialueilla.

Hossassa vieraili viime vuonna 63 000 kävijää, ja määrän toivotaan kasvavan kansallispuistostatuksen myötä. Metsästystä ja retkeilyä on vaikea sovittaa yhteen näin pienellä

alueella ja näin suurilla kävijämäärillä. Käyttökokemus voi retkeilijälle muodostua pettymykseksi, sillä useimmat kävijät – niin kotimaiset kuin ulkomaalaiset – olettavat, että kansallispuistoissa voi liikkua ilman pelkoa metsästyksen aiheuttamasta häiriöstä. Metsästyksen salliminen voisi johtaa siihen, ettei Hossan kansallispuistoa koettaisi houkuttelevaksi, jolloin myös kansallispuiston myönteiset aluetaloudelliset vaikutukset jäisivät ennakoitua pienemmäksi.

Suomussalmen kunta on lausunnossaan esittänyt, että se pitää erittäin tärkeänä, että kansallispuiston statusta ei mitätöidä ja vesitetä erityisesti kansainvälisten matkailijoiden silmissä hyväksymällä liian väljät tai muista vastaavista puistoista poikkeavat säädökset. Kunta on korostanut haluavansa Hossaan laadukkaan ja kansainvälisesti houkuttelevan sekä uskottavan kansallispuiston, joka tekisi mahdolliseksi Hossan luontoon ja kulttuuriperintöön perustuvan matkailun kehittämisen ja uusien työpaikkojen syntymisen alueelle. Digital Demand D2-analyysin perusteella eniten käytetty kohdennettu hakusana ulkomailta Suomeen matkustamista suunniteltaessa on ”protected areas”. Tämä tukee sitä, että Hossa kansallispuiston rauhoitussäännökset eivät saa olla niin väljät, että sitä ei miellettäisi kansallispuiston mitat täyttäväksi suojelualueeksi.

Hossan kansallispuisto on lakiesityksen mukaan jäämässä kooltaan pieneksi. Esitetyn kansallispuistorajauksen ulkopuolella on runsaasti kansallispuistoon sopivia valtion omistamia alueita, joista osa jopa kuuluu Hossan Natura-alueeseen ja nykyiseen retkeilyalueeseen. Hossan alueella olisi hyvät edellytykset esitettyä selvästi laajempaan kansallispuistoon, joka turvaisi puiston luonnonsuojelulliset tavoitteet ja luontomatkailun edellytykset merkittävästi paremmin.

Kalastus ja kalakantojen hoito

WWF katsoo, että uhanalaiset kalakannat tulee olla ehdottomasti rauhoitettuja Hossan kansallispuiston alueella. Sisävesien taimen (*Salmo trutta*) on määritelty Suomessa erittäin uhanalaiseksi napapiirin eteläpuolella, mutta kalastusasetuksen mukaan luonnonvarainen järvitaimen on rauhoitettu kalastukselta ympärivuotisesti vain leveyspiirin 64°00′N eteläpuolella. Näin ollen WWF katsoo, että lakiesitystä tulee täydentää niin, että luonnonvarainen taimen rauhoitetaan kaikelta kalastukselta kansallispuiston alueella. Sivusaaliina saatavien luonnonvaraisten taimenten ja muiden rauhoitettujen kalojen selviytymisen varmistamiseksi, kalastus tulee olla sallittua vain pyydyksillä, jotka mahdollistavat kalojen vapauttamisen elävänä ja vahingoittumattomina takaisin veteen.

WWF suhtautuu lähtökohtaisesti kriittisesti pyydyskalastuksen sallimiseen kansallispuiston alueella. WWF kuitenkin katsoo, että elinvoimaisiin kalakantoihin kohdistuva pyydyskalastus elävänä pyytävillä pyydyksillä voidaan rajoitetusti sallia niissä kansallispuiston sisälle jäävissä vesissä, joissa pyydyskalastus ei tutkitusti aiheuta uhkaa kalastuksen kohteena tai sivusaaliina saataville kalakannoille tai muulle vesiluonnolle. Tappavia seisovia pyydyksiä, kuten kalaverkkoja, ei missään tapauksessa tule sallia kansallispuiston sisällä olevissa vesissä. Lisäksi verkkokalastus tulee olla tarkkaan säädeltyä ja rajoitettua myös niissä kansallispuiston ulkopuolelle jäävissä vesissä, joita kansallispuiston alueella elävät kalakannat käyttävät syönnös-, lisääntymis- tai vaellusalueinaan.

Verkkokalastuksessa vapautettujen alamittaisten ja rauhoitettujen kalojen selviytyminen on todella heikkoa, eivätkä kalaverkot näin ollen sovellu kansallispuiston tarkoitukseen. Lisäksi kansallispuiston alueella tapahtuvaa viehekalastusta tulee säädellä siten, että rauhoitettujen ja alamittaisten kalojen vahingoittuminen vapautettaessa minimoidaan. Käytännössä tämä tarkoittaa, että kansallispuiston alueella viehekalastuksessa tulee sallia vain yksihaaraisten väkäsettömien koukkujen käyttäminen.

Yleisesti ottaen WWF katsoo, että kansallispuiston alueella tapahtuvassa kalastuksessa ja kalakantojen hoidossa tulee painottaa kalastuslain 1§ määriteltyä tarkoitusta järjestää parhaaseen käytettävissä olevaan tietoon perustuen kalavarojen ekologisesti, taloudellisesti ja sosiaalisesti kestävä käyttö ja hoito siten, että turvataan kalavarojen kestävä ja monipuolinen tuotto, kalakantojen luontainen elinkierto sekä kalavarojen ja muun vesiluonnon monimuotoisuus ja suojelu. WWF katsoo, että tämän tavoitteen varmistamiseksi kansallispuiston alueelle tulee laatia tarkempi kalastusta, kalavesien hoitoa ja kalakantojen seurantaa ohjaava käyttö- ja hoitosuunnitelma.

Helsingissä 20.3.2017

Jari Luukkonen
suojelujohtaja
WWF Suomi

Lisätietoja:

WWF Suomi, metsäasiantuntija MMT Panu Kunttu, 050 3055 086, panu.kunttu@wwf.fi